

2021 novemberi mérnök évfordulók, emlénapok + programok

A korona-vírus járvány miatt valamennyi korábban meghirdetett szakmai-program lemondásra, vagy online térbe került!

1. – 160 éve született Bermann Miksa mérnök

Győrben született Bermann Miksa (1861-1925) gépészmérnök, műszaki író, feltaláló, államvasúti főfelügyelő. Tanulmányait budapesti és több külföldi műegyetemen végezte. Mint jó tanuló, és tehetséges diák, magántanítványok vállalásával, ösztöndíjak megpályázásával szedte össze a szükséges pénzt tanulmányai folytatásához. Gépészmérnöki oklevelet szerzett. Felsőfokú tanulmányai után a Magyar Államvasutak északi műhelyének osztályvezetője, majd főnöke lett. Laboratóriumi anyagvizsgálatok vezetőjeként életének fő műve a szikrapróba alapján történő acélelemzés volt. Egy teljesen új eljárást dolgozott ki a különböző acélfajták gyors felismerésére. Behatóan foglalkozott az edzés és hegesztés problémáival is. Az általa fejlesztett új műszereivel külföldön is elismert elsőrangú szaktekintély volt.

6. – 125 éve született Ecker Ferenc mérnök

Újpesten született Ecker Ferenc (1896-1978) Kossuth-díjas mérnök. Budapesten elvégezte a felső-
ipariskolát. Ezután hajógépész volt. 1923-tól a Magnezit-ipari Tűzállóanyag-gyárban műhelyfőnök, majd műszaki tisztviselő, 1953-tól nyugalomba vonulásáig (1962) főmérnök. 1950-ben egy gyári munkacsoport élén kidolgozta az új gyárrész műszaki és technológiai terveit, majd vezette felépítését és üzembe helyezését, az új gyárrész részére hidraulikus téglaprést tervezett. Munkatársaival új típusú bázikus tűzálló téglát és kemencefalazási eljárást dolgozott ki, melyet 1961-ben szabadalmaztak.

7. – 25 éves a Tolna Megyei Mérnöki Kamara

1996-ban e napon alakult meg Magyarországon az első köztestületi, területi (megyei) Mérnöki Kamara. Szekszárdon a 169 regisztrált mérnök elfogadta az alapszabály-tervezetet és megválasztotta a Tolna Megyei Mérnöki Kamara első vezetőségét. Ezt követően valamennyi megyében megalakultak a területi mérnöki kamarák, és a megválasztott küldöttek felhatalmazást kaptak a Magyar Mérnöki Kamara 1997. januári megalakítására. Bővebb infó az mmk.hu és tmmk.hu honlapokon.

7. – 70 éve avatták a Dunai Vasmű első három üzemegységét

A jelenlegi Dunai Vasmű és Dunaújváros építése 1950. május 2-án az előkészítő munkálatokkal kezdődött, ekkor érkeztek a kubikosok, kőművesek és ácsok brigádjai, akik a lakóbarakkok építésével kezdték a munkát. A végleges terveket szovjet-magyar együttműködés keretében, megosztva végezték, az első vázlattervek már május közepén rendelkezésre álltak. A vállalat igazgatója Borovszky Ambrus lett. A Magyar Dolgozók Pártja komoly propagandát fejtett ki „az ötéves terv büszkesége” érdekében. Az építkezések és a kisegítő részlegek munkájának segítésére a Dolgozó Ifjúság Szövetsége (DISZ) felhívására („Magyar ifjúság! Jelentkezz a Dunai Vasmű felépítésére!”) ezernél többen érkeztek az ország legkülönbözőbb vidékeiről, és közülük sokan le is telepedtek az épülő városban. Először – megelőzve a gyárépítést – a lakótelep építését kezdték el, a Május 1. utca első épülete már augusztus végén készen állt. Dunapentele 1951. május 18-án városi rangot kapott. 1951. november 7-én – az akkori szokásoknak megfelelően a „dolgozók javaslatára” – a város nevét Sztálinvárosra, a vállalatot pedig Sztálinvárosi Vasműre változtatták. Ekkor adták át a vasgyár első három üzemegységét.

8. – 125 éve született Bereczky Endre mérnök

Budapesten született Bereczky Endre (1896-1973) Kossuth-díjas (1949) vegyészmérnök. A budapesti Műegyetemen diplomázott 1921-ben. Beocsini Cementgyári Unió alkalmazásában, a csehszlovákiai cementgyárakban: Lédecen (Ladce) és Litvaillon (Lietavaska Lucka) üzemmérnök, később főmérnök volt. A vállalat központjában, Pozsonyban beruházási főmérnök, majd műszaki igazgató. 1945-től a selypi cementgyár főmérnöke lett. Az államosítást követően a Mész- és Cementipari Központ műszaki igazgatóhelyettese lett. 1951-1964 között a Veszprémi Vegyipari Egyetemen a Szilikátkémiai Tanszék vezetője volt. A TIT veszprémi szervezetének alapító tagja és 1964-65 időszakban elnöke volt. 1952-ben elnyerte a kémiai tudományok kandidátusi fokozatot. Oktató munkája során számos hallgatót, aspiránst nevelt, készítet elő a tudományos pályára. 1953-1954 között az egyetem dékánja volt. Nyugdíjazását követően Budapesten a Szilikátipari Központ Kutató és Tervező Intézetében folytatott cementipari kutatásokat. Az általa kifejlesztett heterogén cementek a mai napig fontos építőipari anyagnak számítanak. Szakmai publikációi a hazai és külföldi szakfolyóiratokban jelentek meg (Építőanyag, Zement-Kalk-Gips, Ton-Industrie Zeitung).

8. – 120 éve született Nagy Árpád mérnök

Tatán született Nagy Árpád (1901-1974) bányamérnök, aki kiemelkedő munkát végzett a dunántúli szénbányászati beruházások irányítása, ellenőrzése terén. Bányagépészeti problémák megoldásával is foglalkozva 1947-ben egy különleges fejtőkalapácsot tervezett, amely három évtizedig volt használatban.

9. – 80 éves kétlépcsős hazai közúti közlekedési sávváltás

Miközben 1941-ben még zajlott a II. világháború, Magyarország áttért a jobb oldali közlekedésre. A negyvenes évek elején, az európai kontinensen csak Svédországban és idehaza jártak az autók a menetirány szerinti baloldalon, így várható volt, hogy hazánk is csatlakozik a jobb oldali közlekedésű államokhoz. Az illetékes minisztérium 1941. június 25-én adta ki a KRESZ (Közúti Rendelkezések Egységes Szabályozása) módosításáról szóló 187000/1941. B. M. számú rendeletet, ennek értelmében 1941. július 6-án vasárnap, reggel három órakor – Budapest és környéke kivételével – át kellett sorolniuk a járműveknek az úttest jobb sávjába. A főváros és az agglomerációs települések – Dunakeszi, Dunavarsány, Gödöllő, Isaszeg, Makád, Piliscsaba, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Ráckeve, Törökbálint és Vecsés által határolt területek – azért kaptak haladékot 1941. november 9-ig, mert a szükséges átalakítások (jelzőberendezések és jelzőtáblák, illetve magállóhelyek módosítása, áthelyezése, az autóbuszok, trolibuszok és villamosok ajtóinak átépítése stb.) számottevő munkát és időt igényeltek.

13. - Magyar nyelv napja

Annak emlékére, hogy 1844-ben e napon V. Ferdinánd – meghajolva a reformerek és a magyar nemzet több mint félévszázados követelése előtt –, szentesítette az 1844. évi II. törvénycikket, ezzel hivatalossá téve a magyar nyelvet hazánkban. A törvény megszületését joggal nevezhetjük a reformkor egyik legnagyobb győzelmének. Nemzetünk fejlődését, hagyományaink őrzését egyaránt szolgálja a nyelv, melynek őrzése, fejlesztése közös érdek és kötelesség, ugyanis nyelvében él nemzet.

15. – 50 éves a mikroprocesszor

1971-ben e napon készült el a világ első mikroprocesszora, az Intel 4004-es. Az Intel társalapítója, az amerikai cég felemelkedésének egyik kulcsfigurája Andrew Steven Grove – Gróf András néven – 1936-ban Budapesten született. Felsőfokú tanulmányait az ELTE kémikus szakán kezdte, ám az 1956-os forradalom leverése után az USA-ba emigrált. 1960-ban végzett vegyészmérnökként, majd doktorátust is szerzett. Ezt követően dolgozott a Fairchild Semiconductor kutatás-fejlesztési részlegénél 1968-ig, amikor Robert Noyce és Gordon Moore társaként megalapította az Intelt, amely ma a világ legnagyobb félvezetőgyártó vállalata.

16. – 180 éve született Kossuth Ferenc mérnök

Pesten született Kossuth Ferenc (1841-1914) mérnök, Kossuth Lajos idősebb fia. Tanulmányai befejezése után Angliában, Olaszországban dolgozott. Kezdeményezte a Balaton-vidéki vasút- és a tapolcai vasúti csomópont építését, fejlesztését. Európai hírnevet szerzett a vasút- és hídépítés (a nílusi acélhidak tervezője), valamint az alagútúrás terén. A Wekerle-kormányban 1906-1910. között kereskedelmi miniszter volt. 1907-ben megújította a vám- és kereskedelmi szerződést Ausztriával.

17. – Budapest ünnepnapja

Fővárosunk ünnepnapja, annak emlékére, hogy 1873-ban e napon egyesült Pest, Buda szabad királyi és Óbuda mezőváros, és e napon megkezdte működését Budapest új közigazgatása a Fővárosi Tanács. A kiegyezés nyújtotta gazdasági, politikai feltételek között valósulhatott meg az egyesülés.

19. – 180 éve született Schulek Frigyes építész

Pesten született Schulek Frigyes (1841-1919) építész, műegyetemi tanár, akadémikus, a magyar eklektikus építészlet jelentős egyénisége. Tervei szerint épült a szegedi református templom, a Halászbástya és a Jánoshegyi Erzsébet-kilátótorony.

19. – 170 éve született Pfaff Ferenc mérnök

Mohácson született Pfaff Ferenc (1851-1913) építészmérnök. Számos vasúti pályaudvarunk tervezője, ill. építésvezetője volt. Jelentős munkája az 1885. évi budapesti országos kiállítás képzőművészeti csarnoka, és az 1896. évi millenniumi kiállítás közlekedési csarnoka a Városligetben, amely ma átépített formában a Közlekedési Múzeum otthona.

20. – 130 éve alakult a Posta Kísérleti Állomás

A Posta Kísérleti Állomás – amely Európában a második volt a hasonló létesítmények közül – 1891. november 20-án, Baross Gábor közmunka- és kereskedelemügyi miniszter rendeletére alakult meg. Az Állomás 1954-től Posta Kísérleti Intézet (PKI) néven működött 1989-ig, majd a PKI rövidítést megtartva 1990-ben PKI Hírközlési Kutató-Fejlesztő Kft. volt. 1991-től a Magyar Távközlési Vállalat távközlő hálózatokban használt anyagok vizsgálatára, kutatásfejlesztésre és a szolgáltatások gazdaságos megvalósítására PKI Távközlés-fejlesztési Intézeteként működött 2006-ig, majd 2009. decemberi megszűnéséig a Magyar Telekom PKI Fejlesztési Igazgatósága volt. A Posta Kísérleti Állomás megalakulását követően először a Párizsi utcában a Főpostán, majd 1903-tól Nagymező utcai távbeszélőközpontban nyert elhelyezést. 1912-ben az Intézet a 9. kerületi Zombori utcában önálló

telephelyet kapott, ahol 88 éven át működött. 2000 nyarán az egyetemi campus közelébe, az Infoparkba költözött. A mérnökök munkáját, a kiemelkedő kutatási eredmények elérését a mindenkori műszaki színvonal csúcspontját jelentő speciálisan kialakított mérési helyiségek és laboratóriumok segítették, mint például a Dr. Békésy György fizikus, később Nobel-díjjal kitüntetett kutató által is használt süketszoba, a rádiófrekvenciás mérő laboratórium és a megbízhatósági vizsgálatok céljaira megépített vegyészeti laboratórium. A PKI mérnökei számos olyan eredményt értek el, amely a távközlés hazai fejlesztését meghatározta. Szerepük döntő volt a magyar rádiózás és televíziózás bevezetésében, a vezetékes telefonösszeköttetések kiépítésében, a korszerű hálózattervezési módszerek bevezetésében, a digitális kapcsolástechnika honosításában. Itt készült az első hazai tranzistorizált vivőfrekvenciás erősítő és a hozzátartozó távtápláló rendszer. A Rádiós Világértekezlet (WARC) a műsorszóró frekvencia sávok szétosztásánál az Intézet hullámterjedési vizsgálatainak figyelembe vételével hozta meg döntését. A mikrohullámú hálózatok méretezésére, számítógépes tervezésére megalkották az első magyarországi digitális térképet (DTM). Az Intézet vezető szerepet játszott az úrtávközlés és a műholdas műsorszórás hazai megvalósításában, a földi állomás helyének meghatározásában és a csatlakozó földfelszíni hálózat kialakításában. Az üzemvitelt segítette az Állami Díjjal kitüntetett hálózat-analizátor. Itt tervezték az első magyar pénzbedobós távbeszélő állomásokat. A beszédkutatás eredményeként sikerült jó minőségű mesterséges beszédet előállítani. Jelentős eredményeket értek el a kábelhálózat korszerűsítése és az erősáramú befolyásolás és veszélyeztetési vizsgálatok alapján a távközlő hálózatok védelmének területén. Az ezredforduló előtt az Intézetben teremtették meg a digitális távközlő hálózat, a hazai mobil távközlés, a fényvezetős technika a szélessávú internetelés és az interaktív kábeltelevíziózás alapjait. A PKI fennállásának 118 éve alatt meghatározó szerepet töltött be mind a hazai, mind a nemzetközi távközlés fejlődésében).

21. - Televízió világnapja

1996 óta november 21-én tartják a World Television Day-t, a televízió világnapját. Legfőbb célja, hogy a televíziós társaságok olyan témákat állítsanak középpontba, mint a béke, az együttműködés és a fejlődés.

21. – 120 éve született Dötsch Károly mérnök

Budapesten született Dötsch Károly (1901-1988) gépészmérnök, aki a budapesti Műegyetemen szerzett gépészmérnöki oklevelet, majd 1920-ban a „Törs és Ormai” cég budapesti gyárában helyezkedett el, ahol a cég műszaki irodájának vezetője lett. Vidéki kórházak, klinikák épületgépészeti munkáit irányította, nevéhez fűződik Esztergom vízellátásának megvalósítása is. 1933-1939 között az „Ilkovich Gyula és Lajos” cégnél dolgozott, és a Margitszigeti Nagyszálló felújítását irányította. 1939-től a háború végéig az „Ulrich B. J.” vállalat műszaki irodáját vezette. 1945-től a Francia Magyar Pamutipar kelenföldi gyárának újjáépítését irányította. 1949-ben a Vízvezeték- és Fűtőszerezési Vállalat műszaki osztályvezetője, később főmérnöke lett. Ő irányította a Felsőmagyarországi Vegyiművek sajbábonyi gyár csőszereléseit. 1953-57-ben a 2. sz. Szerelőipari Tröszt főmérnöke, majd az Építésügyi Minisztérium 4. sz. Szerelőipari Igazgatóságának vezetőhelyettese 1963-ig, nyugalomba vonulásáig szerkesztette az Épületgépészet című lapot. Tagja volt az Építőipari Tudományos Egyesületnek és az Energiagazdálkodási Egyesületnek is.

25. – 150 éve született Pöschl Imre mérnök

Selmecebányán született Pöschl Imre (1871-1963) gépészmérnök, egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora. A Műegyetemen 1893-ban szerezte oklevelét. 1893-95-ben Zipernowsky Károly mellett tanársegéd volt. 1896 elején, külföldi tanulmányútja befejeztével a Ganz-gyár villamossági osztályához került. Itt 1899-től lett a próbaterem vezetője; 1906-tól kezdve a villamos motorok továbbfejlesztése, korszerűsítése fűződik nevéhez. 1917-ben a budapesti Műegyetem meghívott előadója lett, 1920-ban pedig ugyanott magántanári képesítést nyert. 1925-től műegyetemi ny. r. tanár. 1917-től Kandó Kálmán munkatársaként részt vett a kísérleti fázisváltós mozdony, majd ennek alapján az új, 50 periódusú vontatási rendszer kifejlesztésében. A villanymozdony gépein kívül főként a szinkrongenerátorok gerjesztő dinamóinak fejlesztése foglalkoztatta. 1925-től a Magyar Elektrotechnikai Egyesület szakosztályi elnöke, 1961-től a MEE díszelnöke. Az „*Indukciós motorok fordulatszám változtatásáról*” c. tanulmányával 1926. évi jubileumi Zipernowsky-díjat kapott. Mérnök generációkat nevelő kiváló pedagógus volt, aki előadásaiban az elmélet és gyakorlat követelményeit ritka összhangba tudta hozni.

27. – 100 éve született Komornoki László mérnök

Eperjesen született Komornoki László (1921- 1974) jogász, bányamérnök. Bányamérnöki tanulmányait megszakítva, 1945-48 között az erdélyi földgázfúrásoknál, Marosvásárhelyen volt gyakornok, majd visszatérve Sopronba a bányamérnöki képesítés megszerzése után két éven át a Bányaműveléstani Tanszéken volt tanársegéd. 1952-ben a dunántúli kőolajkutatás szolgálatába lépett, ahol kiváló teljesítményeket ért el a nagylengyeli olajmező feltárása és a nagymélységű kutatófúrások terén. Élete utolsó évtizedében a kőolajbányászat egy másik ágában, a csőtávvezeték-építés terén fejtett ki eredményes munkát. Utolsó nagy munkája, a Leuna Művek (NDK) nagy gázfogadó és redukáló állomása építésének irányítása közben érte a halál.

27. – 125 éve született Abody Előd Anderlik mérnök

Az erdélyi Désen született Abody Előd Anderlik (1896-1949) mérnök. Az I. világháború végén Fischamend repülőkísérleti állomásán teljesített katonai szolgálatot, ahol az akkori neves repülőszakemberekkel, köztük Kármán Tódorral került szoros kapcsolatba. 1921-ben végzett a budapesti műegyetemen, majd a III. mechanikai tanszék tanársegéde lett. 1923-tól külföldi ösztöndíjjal tanulmányútra ment. 1925-ben műszaki doktori oklevelet szerzett, Rockefeller-ösztöndíjat nyert és előbb Göttingenben, majd a londoni Imperial College of Sciencen folytatott aerodinamikai tanulmányokat. 1929-ben magántanári képesítést nyert, egyúttal megbízzák a Légügyi Hivatalban a repülőgép-ellenőrzési osztály vezetésével. Ebben az időben irányította az AVIS (Anderlik-Varga-iskola-sport) vadászrepülőgép-típusok acélcsövázás szerkezeteinek építését. 1931-től megbízott előadó, 1933-tól helyettesítő tanár volt a mechanikai tanszéken. 1934-től az aerodinamikai tanszék tanára, 1936-tól megszervezte és felépítette az Aerodinamikai Intézetet. Itt üzembe állította az első egyenes áramú, szívásos rendszerű szélcsatornát a hozzátartozó mérőberendezésekkel. Az intézeti berendezések később egy függőleges rendszerű szélcsatornával is bővültek a repülőgép dugóhúzó mozgásának és forgószárnyas repülő-szerkezetek vizsgálatára. Az oktatási és kísérleti munkák során, nemcsak a készülő új magyar repülőgép-

tervek aerodinamikai tényezőit határozták meg, hanem a német DVL (Deutsche Versuchsanstalt für Luftfahrt) megrendelésére, bér munkában több új német repülőgépterv főelemének (pl. repülőgép-törzseknek) aerodinamikai méréseit is elvégezték a második világháború idején. 1945-46-ban részt vett a II. világháború alatt elpusztult intézet újjáépítésében, majd 1947-től a mérnökkari mechanikai tanszékét is vezette. Gyakorlati téren – a Légügyi Hivatal munkatársaként – repülőgépek szilárdsági vizsgálatával, a gyártás ellenőrzésével és a gépteljesítmények megállapításával, elméleti téren pedig különösen a repülőgépek dinamikai igénybevételével, a stabilitás és igénybevétel kapcsolatával, valamint a repülőgépszárny elméletének fejlesztésével foglalkozott.

29. – 125 éve született Szele Mihály mérnök

Körmöcbányán született Szele Mihály (1896-1972) kohómérnök, egyetemi tanár. Selmecbányán és Sopronban végezte tanulmányait, 1922-től 1944-ig dolgozott a Diósgyőri Vasgyárnál. 1945-ben az ideiglenes kormányban iparügyi tanácsos volt, később az Iparügyi Minisztériumban dolgozott. A Kohó- és Gépipari Minisztérium megalakulásától 1954-ig vezette annak vaskohászati főosztályát. 1954-től igazgatóhelyettes volt a Vasipari Kutató Intézetben, 1956-tól egyúttal a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen tanított a Vaskohászati tanszék tanáraként. 1965-ben vonult nyugdíjba. 1954-60-ban az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke volt, 1969-ben tiszteletbeli tagja lett. Szakmai érdemeinek elismeréseképpen Wahlner Aladár- és Fazola Henrik-emlékérmeket kapott.

Felhasznált irodalom:

- *MMK Történeti (Bizottság) Munkacsoport: Magyar mérnökök évfordulói 2021-ben*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Évfordulóink a műszaki és természettudományokban*
MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága sorozatának egyes kötetei
- *História – Tudósnaptár - Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók*
Internet: tudosnaptar.kfki.hu/historia
- Nagy Ferenc szerk.: *Magyar tudóslexikon A-tól Zs-ig*
1997. – BETTER – MTESZ – OMIKK
- Kenyeres Ágnes szerk.: *Magyar Életrajzi Lexikon I-IV.*
1967-1990. – Akadémiai Kiadó
- *Mérnöki évfordulók, emléknapi és programok - 2014. január 1-től havi bontásban*
Internet: mmk.hu/kamarai/historia
- *Egyéb életrajzi és műszaki források*

Készítette: Sipos László József villamosmérnök, minőségügyi szakmérnök
Magyar Mérnöki Kamara (MMK) Történeti (Bizottság) Munkacsoport tagja